

Mødrehjælpen Tema

Analysenotat fra Mødrehjælpen. Nr. 4/Juni 2020

CORONA-KRISEN

Undersøgelse: Sårbare børnefamilier hårdt pressede under corona-krisen

Fra starten af corona-krisen har Mødrehjælpen etableret en Akutlinje, hvor børnefamilier og gravide har fået gratis rådgivning og støtte. En analyse viser, at de sårbare familier har været ekstra hårdt pressede, idet krisen har medført nye eller har forstærket eksisterende udfordringer. Men familiernes udfordringer har i stort omfang været skjulte, da både kommuner og civilsamfundet har haft begrænsede muligheder for at hjælpe.

For at komme nærmere de sårbare børnefamiliers situation under corona-krisen har Mødrehjælpen gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt børnefamilier, der modtog julehjælp fra Mødrehjælpen i 2018 og 2019. Disse familier er kendetegnet ved at tilhøre lavindkomstgruppen¹ – også kaldet relativt fattige. Samtidig har familierne et eller flere sociale problemer. 72 pct. af respondenterne er enlige forældre. Målgruppen for analysen er således primært eneforsørgere med en sårbar økonomi.

Spørgeskemaet er sendt ud til 4.510 personer, hvoraf 1.549 personer har svaret, hvilket giver en svarrate på 34 pct. Undersøgelsen står derfor på et solidt data-grundlag og giver det første større kvantitative indblik i sårbare og udsatte familiers egne oplevelser af corona-krisen.

¹ Se mere om definition af lavindkomstgruppen hos Danmarks Statistik: https://www.dst.dk/ext/arbejde-loen-og-indkomst/Afskaf_fattigdom--pdf

Undersøgelsen viser, at sårbare børnefamilier har mærket en række udfordringer under corona-krisen, som har sat dem under pres. Familierne svarer, at det, der har udfordret dem mest, er: økonomi, at stå alene med sit barn, ensomhed, at børnene har været meget hjemme, og at hjemmeskole børnene.

Undersøgelsen viser, at:

- 68 pct. har haft sværere ved at få pengene til at række under corona-krisen
- 55 pct. af de enlige forældre har i meget høj grad eller i høj grad følt sig ensomme
- 75 pct. af familierne har slet ikke eller i mindre grad fået hjælp af deres netværk under corona-krisen
- Mere end halvdelen af familierne (56 pct.) har ikke søgt hjælp til de udfordringer, de har stået med
- 20-25 pct. af forældrene har været alvorligt udfordret i deres forælderolle og overskud til børnene under corona-krisen
- 44 pct. af forældrene svarer, at det i meget høj grad eller i høj grad har været udfordrende at aktivere og undervise deres barn hjemme

Om Mødrehjælpen

Mødrehjælpen støtter og styrker udsatte børnefamilier og gravide gennem professionel rådgivning og frivillige aktiviteter. Samtidig arbejder vi politisk for at sikre bedre rammevilkår for børnefamilier og gravide. I 2019 imødekom Mødrehjælpen 24.918 henvendelser fra mødre, fædre og gravide i hele Danmark.



Analysenotat

DEL 1: FAMILIERNES ØKONOMI UNDER PRES

Indledningsvist er familierne blevet bedt om at vælge op til tre udfordringer, der har fyldt mest under krisen. Nedenstående figur 1 viser resultaterne.

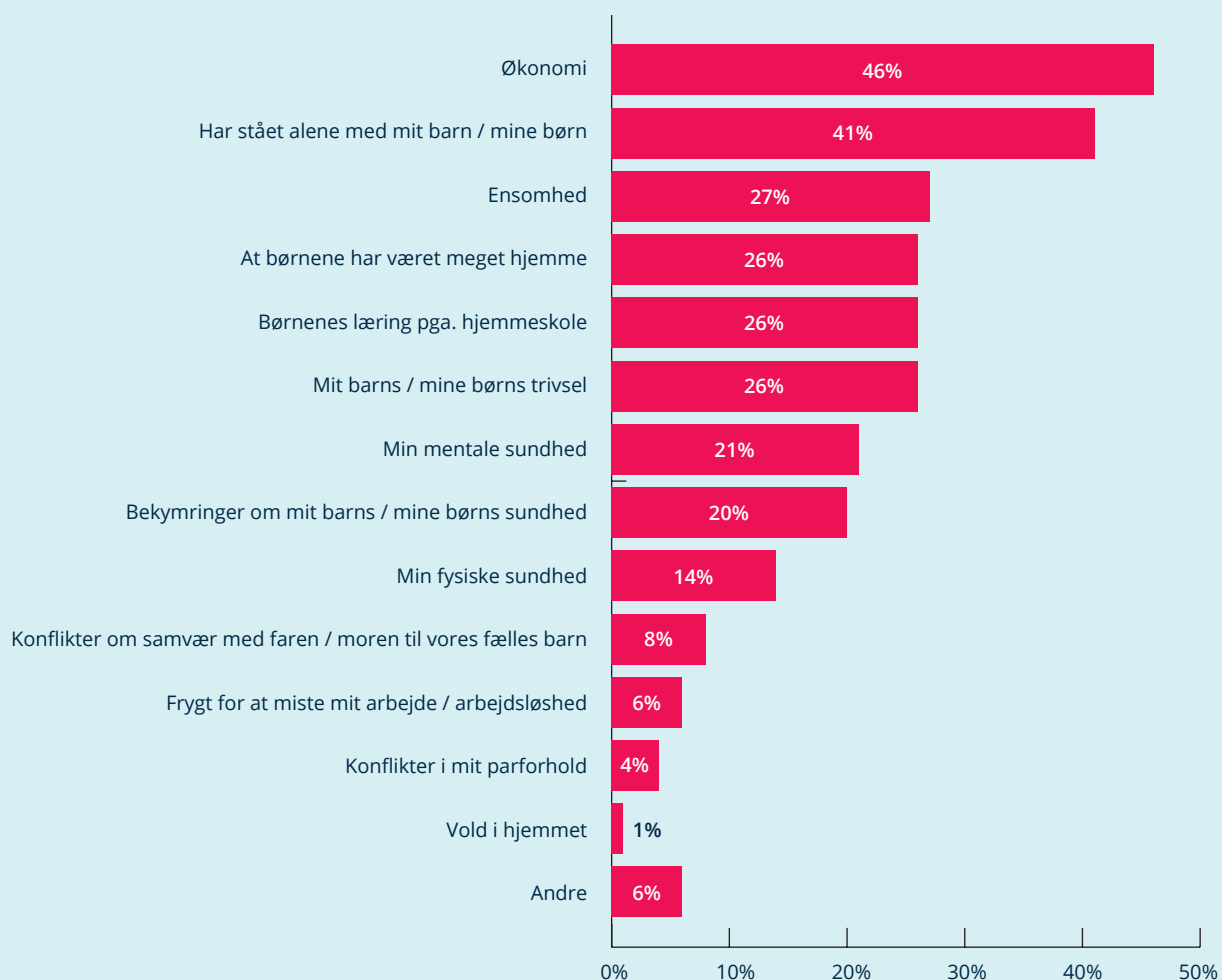
Familierne er særligt udfordrede på: økonomi, at have stået alene med deres børn, ensomhed samt børnenes læring, trivsel og meget tid hjemme.

Når man ser på respondenternes civilstatus og de udfordringer, de angiver har fyldt mest, så ses det – ikke

overraskende – at enlige i højere grad har oplevet det som en udfordring at stå alene med barnet (49 pct.) og at være ensomme (30 pct.). Derudover er der ikke tydelige forskelle mellem enlige og dem, der lever i parforhold, ift. udfordringer under corona-krisen.

Som det fremgår af figur 1, er økonomi den udfordring, der har fyldt mest for familierne. I undersøgelsen er de blevet spurgt om, hvorvidt deres økonomi har været mere presset under krisen.

**FIGUR 1 HVILKE UDFORDRINGER HAR DU HAFT UNDER CORONA-KRISEN?
(VÆLG OP TIL 3 UDFORDRINGER, DER HAR FYLDT MEST)**



68 pct. af de adspurgte svarer jf. figur 2, at de har haft sværere ved at få pengene til at række under corona-krisen. Dette tal er stort set ens blandt enlige og samlevende.

Langt størstedelen af respondenterne modtager offentlig forsørgelse – typisk kontanthjælp eller SU – og hovedparten har derfor ikke umiddelbart haft et indkomstab som konsekvens af krisen. Blot 6 pct. fortæller, at de har mistet deres job under krisen. Oplevelsen af at være økonomisk presset skyldes derfor kun i meget begrænset omfang arbejdsløshed.

I kommentarfeltet har respondenterne kunnet uddybe årsagen til deres økonomiske udfordringer, og en stor gruppe forklarer det større økonomiske pres med, at

børnene har været hjemme hele dagen. Mange har børn i dagtilbud eller skoler med madordninger, mens lidt større børn har kunnet spise hos kammerater eller bedsteforældre. Disse muligheder har ikke været til stede under coronakrisen – og det kan være forklaringen på, at udgifterne til mad og bleer, for familier med små børn, er steget betydeligt under krisen.

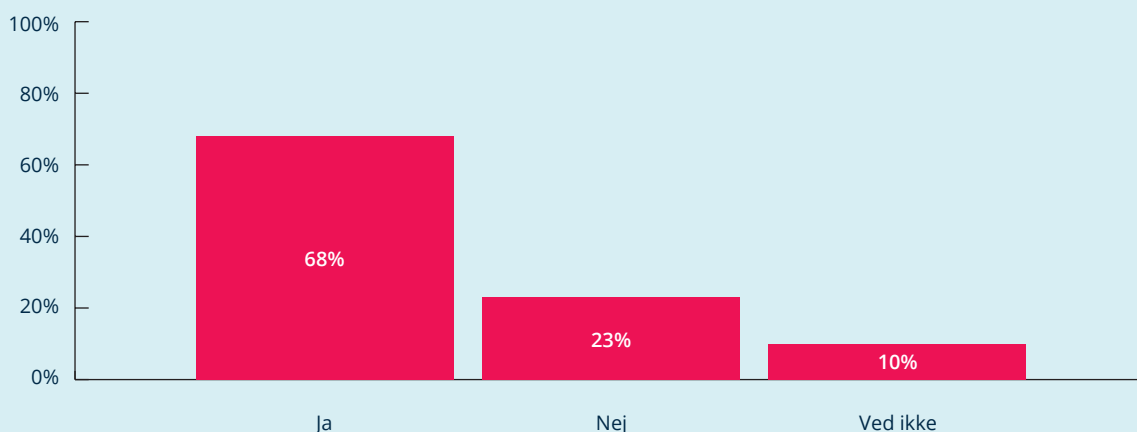
Flere respondenter skriver også, at de har brugt flere penge ifm. børnenes skolegang (fx printer og hurtigere internet) og til at aktivere børnene generelt. Nogle nævner også, at de har været nødt til at bruge ekstra penge på onlinetjenester som fx film og spil for at kompensere for børnenes isolation – udgifter, de normalt har prioriteret fra i et stramt budget.

”

Mine tre børn går i børnehave, hvor pladsen er inkl. mad. Pladsen bliver dækket økonomisk af kommunen pga. min lave indtægt. Så der er en del udgifter til mad, som vi ikke plejer at have.

Respondent i undersøgelsen

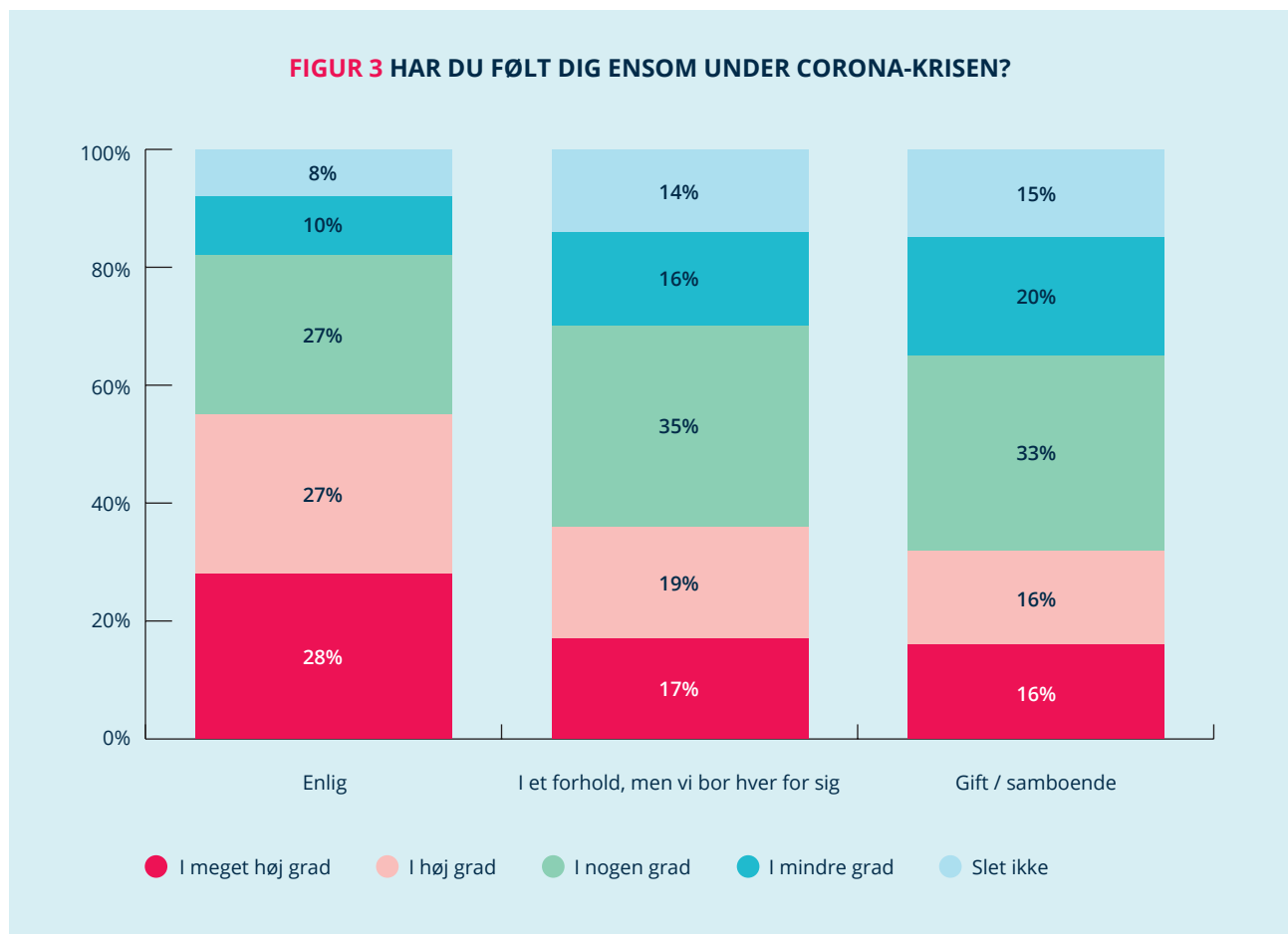
FIGUR 2 HAR DU OPLEVET, AT DET VAR SVÆRERE AT FÅ PENGENE TIL AT RÆKKE UNDER CORONA-KRISEN END FØR?



DEL 2: MANGLENDE NETVÆRK OG ENSOMHED

Noget af det, der har fyldt meget i samfundsdebatten under corona-krisen, er risikoen for at føle ensomhed som konsekvens af isolationen. I Mødrehjælpen er mange af de familier, som vi hjælper, i forvejen udfordrede netop af at have spinkle netværk og sårbare

sociale relationer. Derfor har vi undersøgt, hvordan disse familiers netværk og ensomhed har været påvirket under krisen. Figur 3 herunder viser, hvorvidt respondenterne har følt sig ensomme.



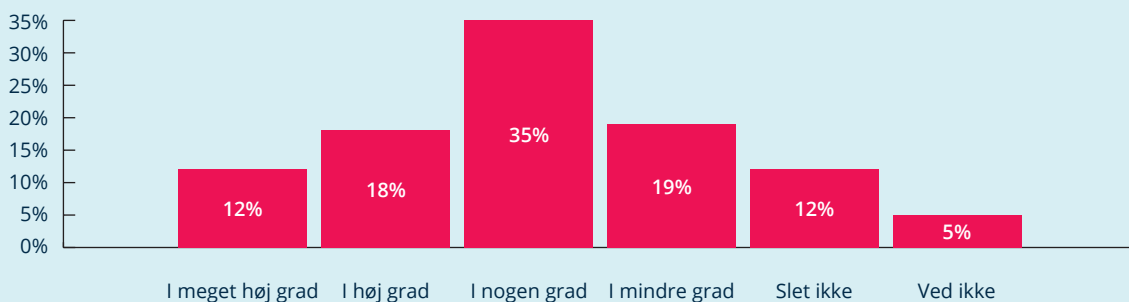
N=1479



55 PCT. AF DE ENLIGE FORÆLDRE HAR FØLT SIG ENSOMME UNDER CORONA-KRISEN

Som det ses, har 55 pct. af de enlige 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' følt sig ensomme, mens tallene meget naturligt er lavere for respondenter, der har en partner.

Samlet set viser tallene, at der har været en høj forekomst af ensomhed blandt respondenterne.

FIGUR 4 HAR CORONA-KRISEN PÅVIRKET DIT MENTALE HELBRED NEGATIVT?

N=1438

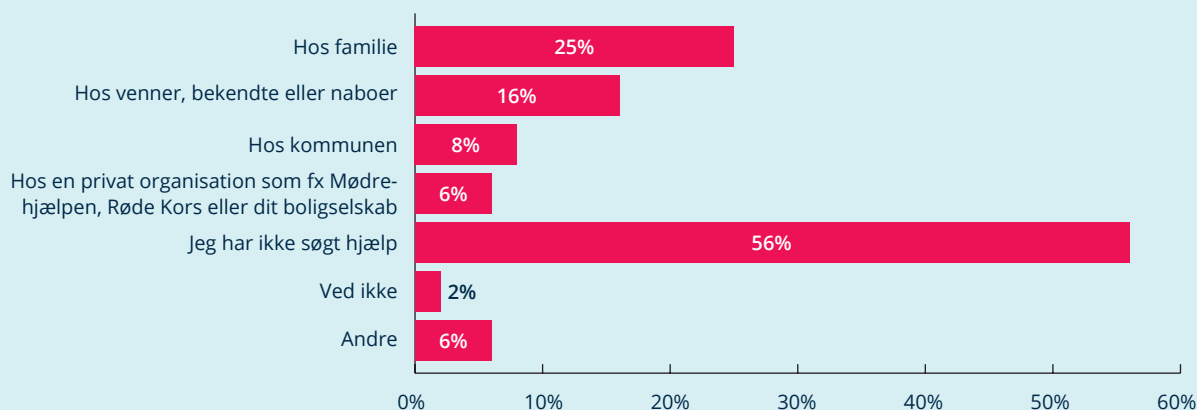
Respondenterne er blevet spurgt om, hvorvidt corona-krise har påvirket deres mentale helbred negativt, og deres besvarelser ses af figur 4.

Tallene viser, at knap hver tredje respondents mentale helbred 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' er påvirket negativt, mens en anden tredjedel har været påvirket 'i nogen grad'. Vi kan således se, at ensomhed og udfordringer med mentalt helbred i væsentligt omfang er kendetegnende for de sårbare familier under corona-krise.

Familierne er blevet spurgt om, hvor de har søgt hjælp under krisen. Over halvdelen af familierne har således

ikke søgt hjælp til deres udfordringer. Dem, der har fået hjælp, har primært benyttet sig af familie og venner, mens få har henvendt sig til kommunen eller private organisationer. Man kan derfor konkludere, at flertallet af de sårbare familier i undersøgelsen ikke har fået professionel hjælp eller hjælp fra frivillige hjælpeorganisationer i perioden.

I kategorien 'andre' nævner respondenterne særligt psykiatrien, diverse hjælpegrupper på Facebook og lokale foreninger som fx Venligboerne. Flere skriver desuden, at de ikke var opmærksomme på, at der var steder, hvor man kunne få hjælp.

FIGUR 5 HVOR HAR DU SØGT HJÆLP UNDER CORONA-KRISEN?

N=1472

I undersøgelsen har vi spurgt, om familierne har mulighed for at få hjælp af deres netværk under corona-krisen. Tallene viser, at familierne i meget begrænset omfang har fået hjælp af familie eller venner.

75 pct. af familierne har således 'i mindre grad' eller 'slet ikke' kunnet få hjælp til de udfordringer, de stod med, i deres netværk.



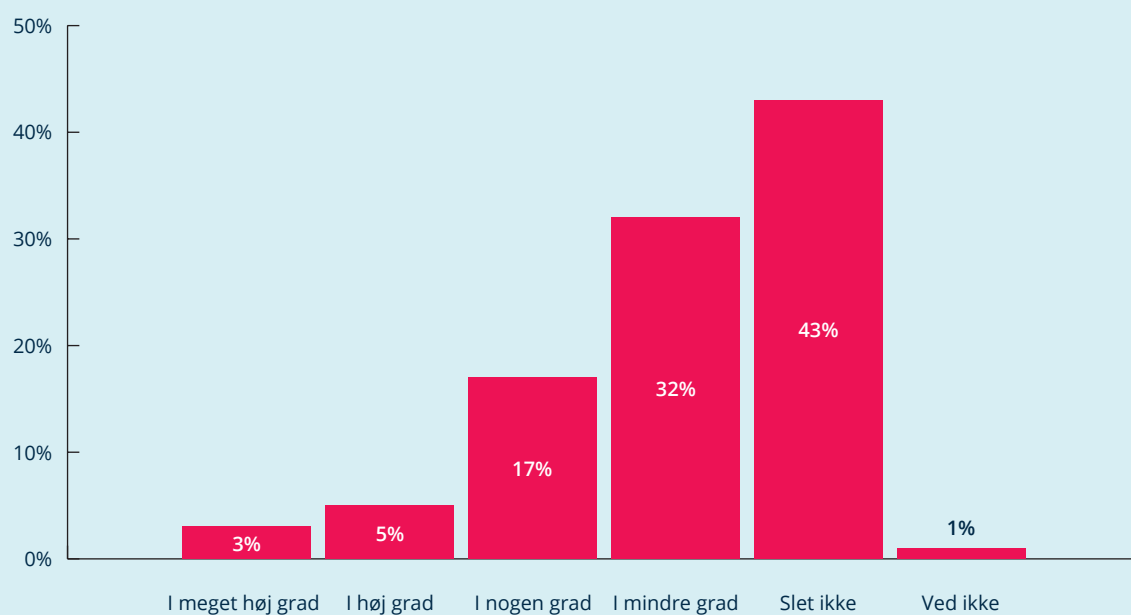
75 PCT. HAR IKKE FÅET HJÆLP AF FAMILIE OG VENNER UNDER KRISEN



Jeg har spurgt min mor angående pasning af børn, så børnene så andre end deres mor. Desværre er det ikke blevet til noget.

Respondent i undersøgelsen

FIGUR 6 HAR DU FÅET HJÆLP FRA DINE VENNER OG FAMILIE TIL DE UDFORDRINGER, DU HAR STÅET MED UNDER CORONA-KRISEN?

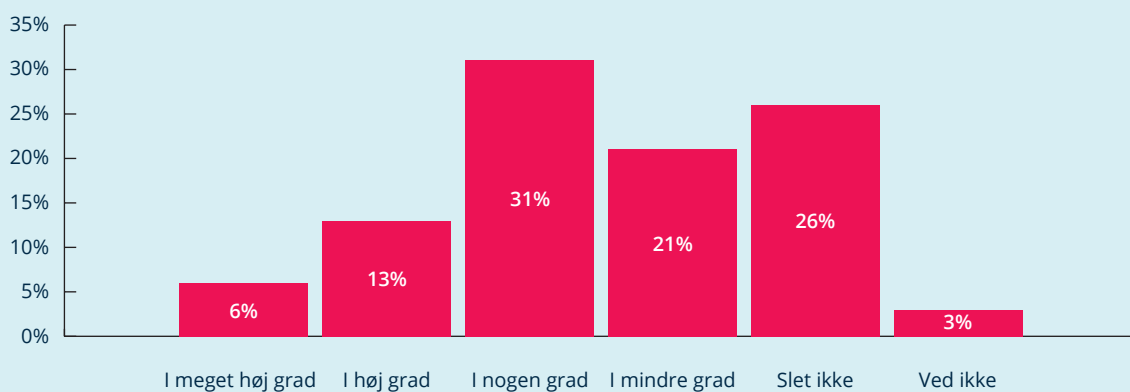


DEL 3: FORÆLDRENES OVERSKUD SAT UNDER PRES

Under corona-krisen har det været et bekymringspunkt, om sårbare forældre har haft tilstrækkelige ressourcer og overskud til at håndtere en hverdag med pasning, skolegang og meget tid sammen med deres børn. Blandt respondenterne i undersøgelsen er 72 pct. enlige forsørgere, og derfor har en stor gruppe stået alene med ansvaret for børnene under corona-krisen.

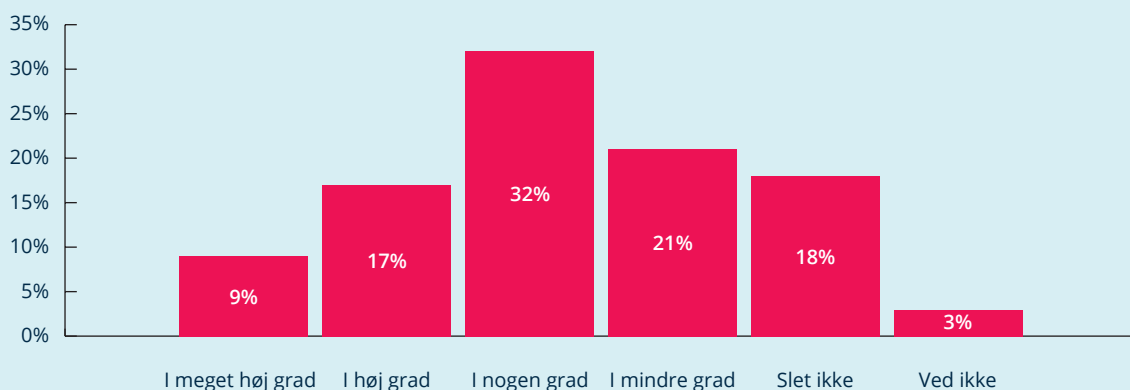
Vi har spurgt forældrene om, hvordan de har oplevet at være i forælderrollen under krisen og hvilke udfordringer, der har fyldt i hverdagen. Nedenstående to figurer viser, hvordan forældrenes forælderrolle og overskud har været påvirket under corona-krisen.

FIGUR 7 HAR DU OPLEVET, AT DET ER SVÆRT AT VÆRE EN GOD FORÆLDER FOR DIT BARN / DINE BØRN UNDER CORONA-KRISEN?



N=1436

FIGUR 8 HAR DU OPLEVET AT HAVE MINDRE OVERSKUD TIL DIT BARN / DINE BØRN UNDER CORONA-KRISEN END DU PLEJER?



N=1428

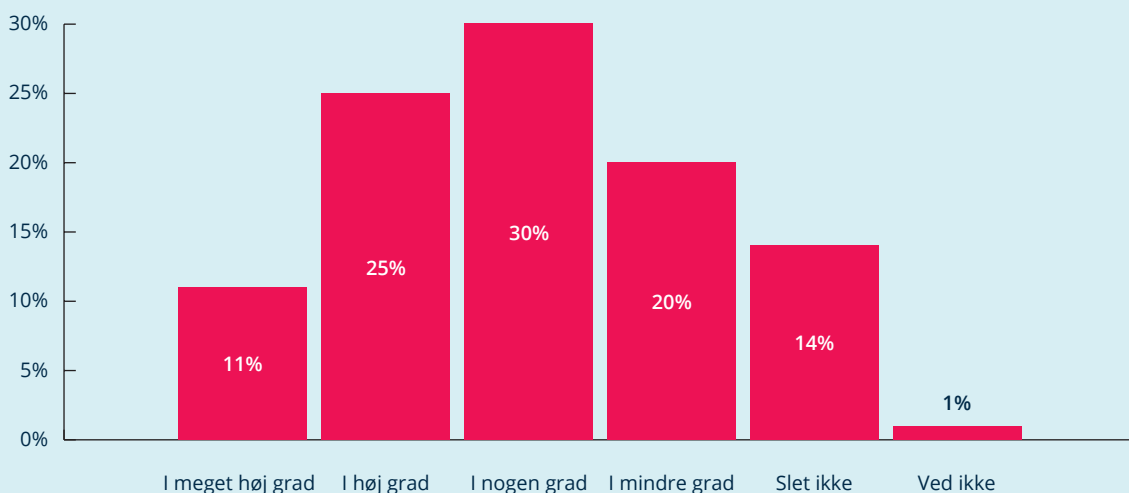
Forældrene i undersøgelsen svarer i varierende grad, at det har været svært at være en god forælder under corona-krise. Halvdelen af forældrene angiver, at de i forskellige grader har været udfordrede, mens den anden halvdel 'slet ikke' eller 'i mindre grad' har været udfordret på at være en god forælder.

Nogenlunde samme mønster gør sig gældende med hensyn til forældrenes overskud til deres børn under krisen. 26 pct. har 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' manglet overskud, mens 32 pct. 'i nogen grad' har haft mindre overskud og de resterende 39 pct. 'i mindre grad' eller 'slet ikke' har oplevet problemet.

Der tegner sig således et billede af, at 20-25 pct. af forældrene i undersøgelsen har været alvorligt udfordret i deres forælderrolle og overskud til børnene, mens en større midtergruppe har oplevet problemerne i nogen eller mindre grad. Andre af de sårbare forældre, 20-25 pct., har slet ikke oplevet disse udfordringer.

Det næste spørgsmål omhandler forældrenes erfaringer med, at børnene har været meget hjemme under corona-krise.

FIGUR 9 HAR DU OPLEVET DET SOM UDFORDRENDE, AT BØRNENE HAR VÆRET MEGET HJEMME UNDER CORONA-KRISEN?



N=1432

Af tallene fremgår det, at over en tredjedel (36 pct.) af forældrene har oplevet det som udfordrende, at deres børn har været meget hjemme under corona-krise.

50 pct. har 'i nogen grad' eller 'i mindre grad' oplevet det som en udfordring at have børnene hjemme, mens 14 pct. 'slet ikke' har set det som en udfordring.



1 UD AF 5 OPLEVER, AT DET ER I 'MEGET HØJ GRAD' ELLER 'HØJ GRAD' HAR VÆRET SVÆRT AT VÆRE EN GOD FORÆLDER UNDER CORONA-KRISEN

I undersøgelsen er forældrene også spurgt, om det har været udfordrende at aktivere og undervise børnene hjemme.

Som det ses af figur 10 har mange af forældrene været udfordret af at skulle aktivere og undervise deres børn hjemme under krisen. Således angiver 44 pct. af forældrene, at det 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' har udfordret dem, 30 pct. svarer 'i nogen grad', 16 pct. 'i mindre grad' og 10 pct. 'slet ikke'.

Ud fra respondenternes kommentarer til spørgsmålet ses det, at en del af udfordringerne med at aktivere børnene handler om, at børnene har svært ved at koncentrere sig foran skærmen en hel dag, at de ikke får lavet lektier, at de savner deres venner, og at de keder sig.

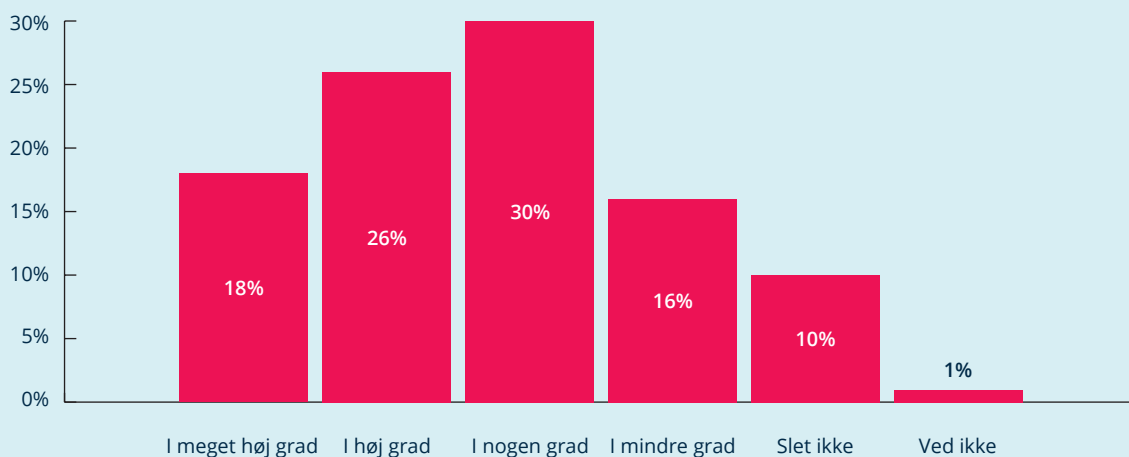
Men i mange af kommentarerne tegnes et billede af, at familierne har været ekstra udfordrede. En stor gruppe har oplevet det som en massiv udfordring at stå alene med et, to eller tre børn. Der skal klares madlavning, tøjvask og oprydning som i en normal hverdag, men samtidig skal små børn passes og større børn hjælpes med (virtuel) skolegang. Mange forældre i undersøgelsen skriver, at deres børn har særlige behov i form af diagnoser som ADHD eller indlæringsvanskeligheder, hvilket er svært at håndtere i en 'hjemmeskole', hvor der ofte også er andre børn. Forældrene skriver om konflikter med børnene, fordi de er udadreagerende, ikke vil følge undervisningen eller er rastløse. Og mange af forældrene har på grund af egne manglende ressourcer som fx lav grad af uddannelse, ordblindhed, psykisk eller fysisk sygdom ikke følt, at de har kunnet hjælpe deres børn tilstrækkeligt med skolearbejdet.

”

Jeg var nødt til at fralægge mig ansvaret for hjemmeskoling, da det gav konflikter mellem mit barn og mig.

Respondent i undersøgelsen

FIGUR 10 HAR DET VÆRET UDFORDRENDE AT AKTIVERE/UNDERVISE/UNDERHOLDE DIT BARN / DINE BØRN HJEMME?



OM UNDERSØGELSEN

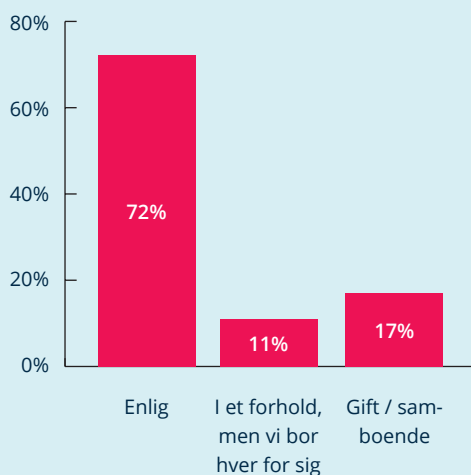
Målgruppe

Spørgeskemaet er sendt ud til modtagere af Mødrehjælpens julehjælp i 2018 og 2019, der har samtykket til at modtage e-mails fra Mødrehjælpen. Som beskrevet indledningsvist i notatet, er spørgeskemaet sendt ud til 4.510 personer, hvoraf 1.549 personer har svaret, hvilket giver en svarrate på 34 pct.

Modtagere af julehjælp kendetegnes ved at have børn under 18 år, at have lav husstandsindkomst og at have en eller flere sociale udfordringer ud over belastet økonomi.

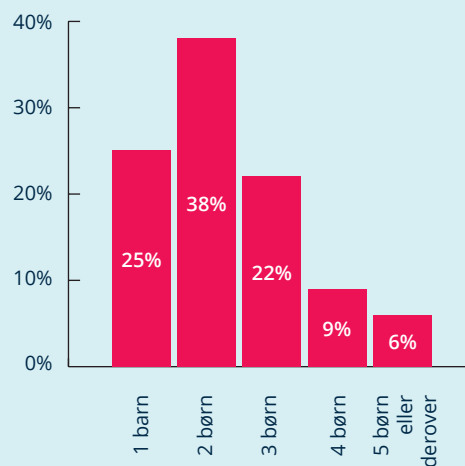
Nedenstående figurer viser målgruppens sammensætning.

FIGUR 11 HVAD ER DIN CIVILSTATUS?



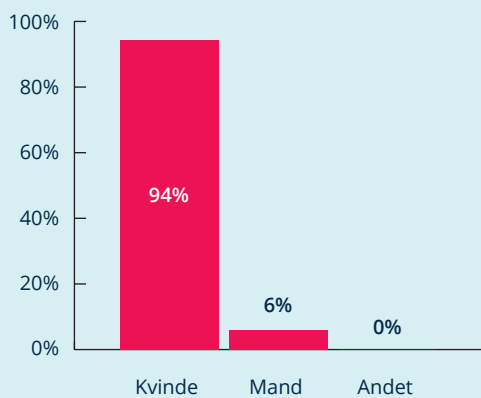
N=1499

FIGUR 12 HVOR MANGE BØRN HAR DU?



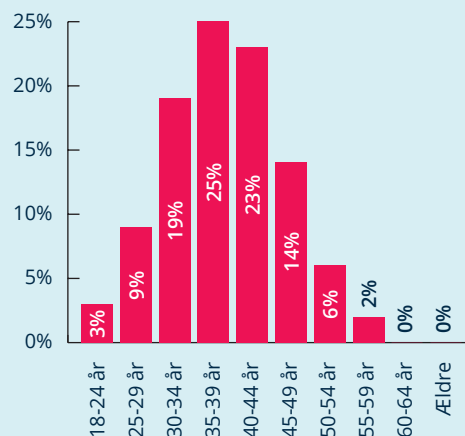
N=1501

FIGUR 13 HVAD ER DIT KØN?



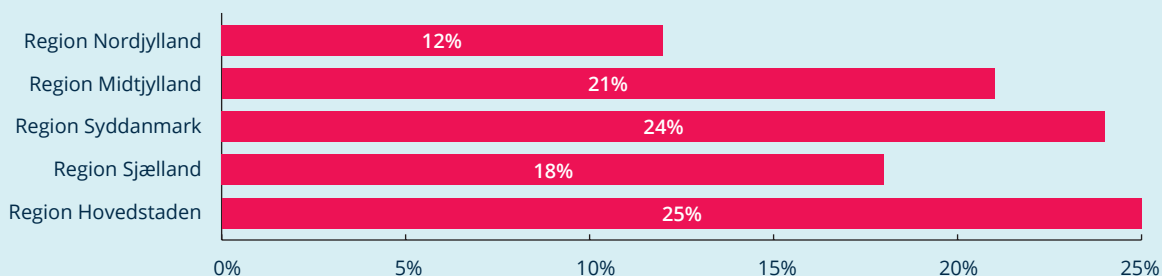
N=1501

FIGUR 14 HVOR GAMMEL ER DU?



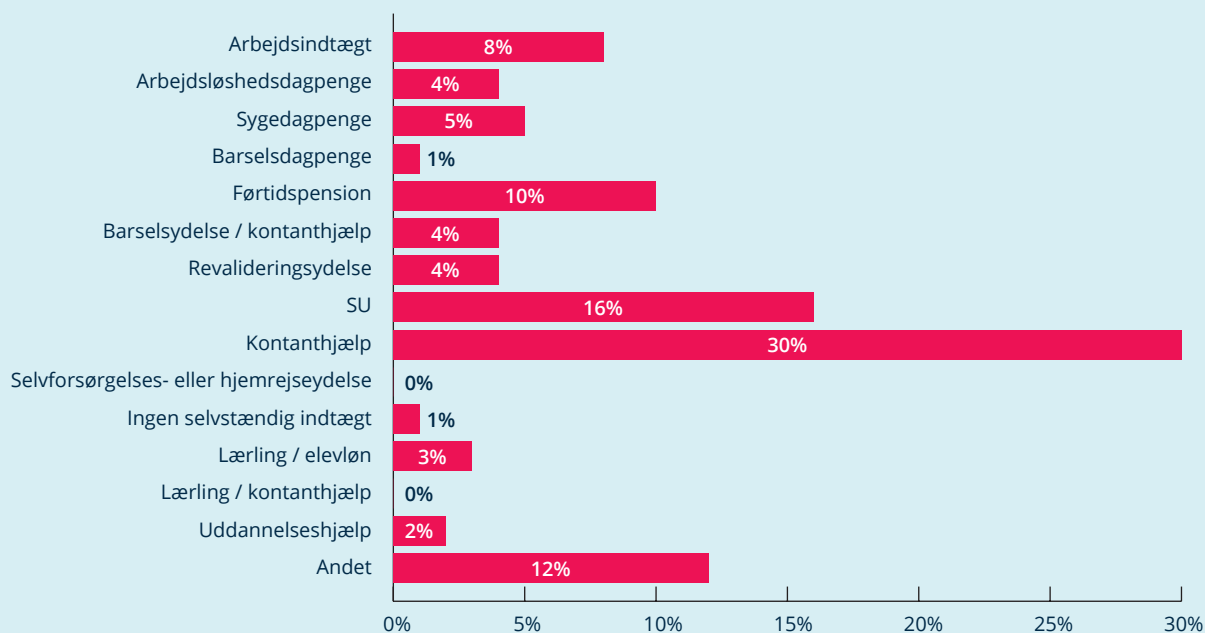
N=1501

FIGUR 15 HVILKEN REGION BOR DU I?



N=1501

FIGUR 16 HVAD ER DIT FORSØRGELSESGRUNDLAG?



N=1501

Mødrehjælpen Tema

CORONA-KRISEN

ANALYSENOTAT NR. 4/JUNI 2020

REDAKTØR JACOB HOLCH · JHO@MOEDREHJAELEN.DK / FLEMMING SCHULTZ · FSC@MOEDREHJAELEN.DK

ANALYSE JACOB HOLCH, EMILIE HAGEMANN-NIELSEN, SIDSEL LARSEN / GRAFISK DESIGN PETER WALDORPH

MØDREHJÆLPEN ABEL CATHRINES GADE 13 · 1654 KØBENHAVN V. TELEFON 3345 8600 / MOEDREHJAELEN.DK